

VII.602.44.2018

**Pan
Paweł Wdówik
Pełnomocnik Rządu
do Spraw Osób Niepełnosprawnych
ePUAP**

Szanowny Panie Ministrze,

dostosowywanie lokali obwodowych komisji wyborczych do potrzeb wyborców, a w szczególności wyborców z niepełnosprawnościami stanowi istotną gwarancję konstytucyjnej zasady powszechności wyborów. Z zasady tej wynika m.in. obowiązek podjęcia przez państwo działań mających na celu usunięcie barier technicznych i organizacyjnych uniemożliwiających wyborcom udział w głosowaniu.

W tym kontekście przywołać należy również zobowiązania wynikające z Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, uchwalonej w przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169; dalej jako: Konwencja) i ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską. Art. 29 Konwencji stanowi w szczególności, że strony zobowiązują się zapewnić osobom z niepełnosprawnościami możliwość pełnego i efektywnego uczestnictwa w życiu publicznym i politycznym.

Rzecznik Praw Obywatelskich z uwagą przyjął ustalenia i wnioski sformułowane po zbadaniu przez Komitet ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami (KPON / *Committee*

on the Rights of Persons with Disabilities – CRPD, dalej jako: Komitet) stosowania przez Polskę Konwencji w odniesieniu do realizacji praw wyborczych. Jedną z istotnych rekomendacji Komitetu wprost wskazuje na konieczność zapewnienia dostępności wszystkich lokali wyborczych i procedur głosowania dla osób niepełnosprawnych („*Ensure accessibility of all polling stations and election procedures for all persons with disabilities [...]*”¹).

Kwestie dostosowania lokali obwodowych komisji wyborczych do potrzeb wyborców z niepełnosprawnościami uregulowane zostały w ustawie z dnia 5 stycznia 2011 roku - Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1319; dalej jako: Kodeks). Zgodnie z art. 186 § 1 tego Kodeksu, takie lokale wyborcze zapewnia wójt (burmistrz, prezydent miasta). Mają one stanowić co najmniej połowę (1/2) lokali w każdej gminie. Kodeks wyborczy wskazuje również (art. 186 § 2), że warunki techniczne, jakim powinien odpowiadać lokal obwodowej komisji wyborczej, aby został dostosowany do potrzeb wyborców z niepełnosprawnościami, są regulowane w drodze rozporządzenia. Jest to obecnie rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 29 lipca 2011 r. w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 336, dalej jako: rozporządzenie).

W celu pełnej realizacji gwarancji konstytucyjnej zasady powszechności wyborów, zobowiązań wynikających z Konwencji, a także rekomendacji Komitetu, w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich **konieczne jest ustawowe zwiększenie odsetka lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców z niepełnosprawnościami w każdej gminie.**

Pragnę podkreślić, że w ubiegłych latach Rzecznik Praw Obywatelskich wielokrotnie podnosił powyższy postulat, w tym prowadził korespondencję w sprawie m.in. z Państwową Komisją Wyborczą, zgłaszając rekomendacje zmian i prosząc o opinie.

Z satysfakcją Rzecznik przyjął informację, że w przyjętej uchwałą Rady Ministrów dnia 25 lutego 2021 roku (M. P. z 2021 r. poz. 218) Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030, zwrócono uwagę na kwestię zwiększania liczby lokali wyborczych dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. W Strategii zakłada się także

---

¹ *Concluding observations on the initial report of Poland*, CRPD/C/POL/CO/R. 1, pkt. 49 lit. c.

wprowadzenie efektywnego i skutecznego mechanizmu monitorowania realizacji tego obowiązku przez poszczególne gminy.

Mając powyższe na uwadze, pragnę poinformować Pana Ministra o ustaleniach wynikających z dotychczasowej korespondencji prowadzonej przez Rzecznika z Państwową Komisją Wyborczą.

Rzecznik pragnie na wstępie poinformować, że w odpowiedziach Przewodniczącego PKW do Rzecznika z dnia 23 marca 2020 roku (sygn. ZPOW-071-5/20), a także z dnia 10 lutego 2021 roku (sygn. ZPOW-071-3/21), wskazano, że Komisja również podziela pogląd, iż „konieczne jest dążenie do stanu, w którym wszystkie lokale wyborcze będą w pełni dostosowane do potrzeb wyborców niepełnosprawnych”. Państwowa Komisja Wyborcza w swoich odpowiedziach wskazała jednak szereg uwag, podkreślając, że Komisja „[...] wyraża jednak obawę, że postulat ten może być niemożliwy do zrealizowania”.

W piśmie Rzecznika skierowanym do Przewodniczącego Komisji z dnia 4 lutego 2021 roku, Rzecznik zauważył, że „Mając przy tym na względzie wcześniejsze, istotne uwagi Państwowej Komisji Wyborczej w tym zakresie, a także dotychczasowe doświadczenia związane z wprowadzaniem i stosowaniem Kodeksu wyborczego wydaje się, że **warto rozważyć działania stopniowe, zaplanowane etapami**. Należy bowiem przy tym uwzględnić m.in. realne możliwości skutecznego osiągnięcia wskazanego odsetka (odsetków) i zarysować odpowiednio czas wejścia w życie przepisów wprowadzających zmiany (np. wskazanie wymogu 3/4 lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców z niepełnosprawnościami w każdej gminie, przy wejściu w życie przepisu dnia 1 stycznia 2023 roku itd.)”.

W załączeniu uprzejmie przekazuję Panu Ministrowi odpowiedź uzyskaną z Państwowej Komisji Wyborczej na powyższe wystąpienie (pismo z dnia 10 lutego 2021 roku, sygn. ZPOW-071-3/21). Wyrażam nadzieję, że przekazany materiał będzie dla Pana Ministra przydatny w dalszych pracach nad wdrażaniem Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030. Rzecznik będzie informować o dalszych działaniach podejmowanych w sprawie.

Mając powyższe na względzie, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o informację o planowanych działaniach związanych

z zapewnieniem możliwości pełnego udziału czynnego i biernego w wyborach i referendach osobom z różnymi rodzajami niepełnosprawności (Punkt I. 2.1. Strategii).

Załącznik 1

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/